

Дослідження механізмів інвестиційної політики шляхом проведення аналізу положень чинного законодавства України в сфері інвестування, а також правозастосовної практики дозволяє стверджувати, що визначені механізми не в достатній мірі забезпечують втілення інвестиційної політики. Основними факторами цього є: 1) несприятливі умови для інвестування, зокрема, недостатнє законодавство з питань захисту права власності, адміністрування податків, отримання у власність земельних ділянок, провадження підприємницької діяльності та здійснення контролю за нею; 2) недостатній рівень державної підтримки інвестиційної діяльності, нена належним чином розвинута система підготовки інвестиційних програм і проектів для надання державних інвестицій; 3) нерозвинутість інвестиційного ринку та інфраструктури; 4) відсутність дієвих механізмів державно-приватного партнерства в інвестуванні.

З огляду на вищезазначене, актуальним для підвищення ефективності здійснення інвестиційної політики України є реалізація наступних шляхів: 1) визначення національних економічних інтересів державної підтримки в залежності від потреб українського та світового ринків товарів, послуг, інформації, зокрема шляхом прийняття урядових програм інвестиційного розвитку, досвід прийняття яких вже є; 2) неухильне дотримання реалізації пріоритетних напрямків інвестиційної політики, що передбачені законодавством України, завдяки пошуку та застосуванню заходів економічного характеру, які дозволять втілити визначені напрямки; 3) створення дієвого правового механізму захисту підприємницької діяльності суб'єктів господарювання та застосування економічних важелів позитивного стимулювання в сфері державного регулювання інвестиційної діяльності; 4) забезпечення прозорості процесу державної фінансової підтримки інвестиційних проектів та запровадження механізму оцінки результатів державного інвестування; 5) налагодження на державних підприємствах внутрішньогосподарських відносин, які сприятимуть створенню різноманітних організаційних форм господарювання ринкового типу та залученню недержавних інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с. [Електронний ресурс].

2. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст. 144.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2010 року № 1900-р Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011-2015 роки.

ПЕРЕДДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Мельник Галина Анатоліївна, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Беспаль О.Л.*

Відносини, що виникають у зв'язку з організацією та безпосереднім здійсненням господарської діяльності, є предметом господарсько-правового регулювання. На доктринальному рівні існують відносини, що виникають у зв'язку з формуванням майбутніх господарсько-договірних зв'язків, зокрема проходженням певних переддоговірних процедур, які отримали назву переддоговірних. Переддоговірні відносини на законодавчому рівні не виокремлено в самостійний вид відносин. Залежно від суб'єктного складу та змісту вони можуть підпадати під ознаки як господарсько-виробничих, так і організаційно-господарських відносин. «Вторгнення» права у переддоговірні відносини у сфері господарювання зумовлено необхідністю подолання проявів недобросовісної поведінки з боку майбутніх контрагентів, що в низці випадків може вплинути на чинність досягнутої між ними домовленості. Чинне законодавство для визнання договору укладеним потребує наявності трьох умов: 1) досягнення згоди щодо всіх суттєвих умов; 2) втілення такої згоди у належну форму; 3) дотримання передбаченого законом порядку досягнення цієї згоди [1, с. 107].

Загальний порядок укладення господарських договорів чітко регламентується ст. 181 ГК України. Етапами цього порядку є: направлення проекту

договору (оферти) однією стороною; розгляд проекту договору другою стороною та його прийняття (акцепт); отримання першою стороною підписаного другою стороною проекту договору. При цьому слід зазначити, що 20-денний термін, передбачений ГК України для розгляду проекту договору та/або протоколу розбіжностей, має рекомендаційний характер, тобто може бути змінений сторонами на інший термін. Від загального порядку укладення договору відрізняється порядок укладення договору шляхом проведення переговорів; конкурентний порядок, у межах якого застосовуються два види спеціальних процедур: конкурс (тендер) та публічні торги (аукцион); дозвільний порядок, який вимагає для укладення договору отримання попереднього дозволу з боку відповідних органів чи осіб, які не є сторонами договору, порядок укладення договору шляхом приєднання до нього тощо.

Найпоширенішим у господарському обороті порядком укладення договорів є проведення переговорів. На відміну від інших переддоговірних етапів, сторони цілком вільні у визначенні правил ведення переговорів. Зазначені правила можуть встановлюватися сторонами як в усній формі, так і фіксуватися у переддоговірних угодах. Утім, зазначені угоди можуть стосуватися не тільки порядку ведення переговорів, а й закріплювати проміжний результат, який досягнуто під час переговорів, сторонам яких не вдалося досягти кінцевої домовленості щодо всіх суттєвих умов.

Згідно з чинним законодавством (ст. 182 ГК України) юридичні наслідки здатні породжувати тільки один вид переддоговірних угод — попередній договір. Виникає питання про значення всіх інших видів переддоговірних «джентльменських» угод у процесі упорядкування договірних відносин учасників господарського обороту. Якщо такі угоди не є юридично зобов'язуючими для сторін, який сенс їх укладення? На сьогодні в судовому порядку розглядаються два види переддоговірних спорів за позовами: про спонукання до укладення договору; про розгляд розбіжностей за договірними умовами. А чи може бути предметом судового розгляду спір, пов'язаний із порушенням процедури ведення переговорів, встановленої у переддоговірній угоді, та відповідно застосовуватися санкції, передбачені в ній? Порушення передбаченого у переддоговірних угодах порядку укладення договору не впливає на чинність уже укладеного попри ці обставини договору. Зовсім іншою є ситуація, коли вчинені однією з учасниць переговорів порушення мають ознаки недобросовісної поведінки, спрямованої на зволікання досягнення кінцевої угоди за усіма суттєвими умовами договору, та/або дає всі підстави вважати, що ця учасниця не має наміру вступати у договірні зв'язки. Згідно з ч. 2 ст. 218 ГК України учасник господарських відносин відповідає за: 1) невиконання, неналежне виконання господарського зобов'язання; 2) порушення правил здійснення господарської діяльності [2, с.260-264].

Недобросовісне ведення переговорів безпосередньо не визначено як господарське правопорушення. У низці випадків недобросовісна поведінка однієї зі сторін переговорів може підпадати під ознаки тих чи інших видів правопорушень (наприклад, під ознаки недобросовісної конкуренції). Разом з тим слід зазначити, що правила здійснення господарської діяльності — це правила, які встановлюються як щодо виробництва товарів, так і щодо їх реалізації. Недобросовісним, зокрема, є вступ стороною в переговори або їх продовження за відсутності наміру досягти угоди з другою стороною. Відповідальність сторони за недобросовісні переговори передбачає відшкодування збитків потерпілій стороні та компенсацію за втрату можливості укласти інший договір із третьою особою [3, с.93].

Таким чином, слід визнати, що, незважаючи на всю значущість і багатогранність переддоговірного етапу господарсько-договірної діяльності, ціла низка юридично значущих питань, що виникають у його межах, залишилась поза увагою законодавця. Тому вважаємо за доцільне внести такі корективи:

- доповнити главу 20 ГК України окремою статтею «Особливості укладення господарських договорів шляхом проведення переговорів»;
- диференціювати переддоговірні угоди за їх предметом, з чітким визначенням на законодавчому рівні наслідків кожної з таких угод;
- встановити переддоговірну відповідальність за недобросовісну поведінку на переддоговірному етапі під час укладення господарських договорів.

Список використаних джерел:

1. Майданик Н. Переддоговірна відповідальність у цивільному праві України: підстави та правова природа/ Н. Майданик. // Підприємство, господарство і право, 2008. - №3. - С.105-110.

2. Мілаш В. Переддоговірні відносини у сфері господарювання: проблеми теорії та практики/ В.Мілаш. // Право України, 2010. - №4. - С.258-264.
3. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: Практикум. - К.: ЦУЛ, 2009. - 464 с.

АКЦІОНЕРНІ УГОДИ ЯК СПОСІБ РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН

Мардарович Соломія Богданівна, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарського права і процесу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Геліч Ю.О.*

Правова проблема полягає в тому, що в Україні ще не склалася усталена практика регулювання відносин між акціонерами шляхом укладення акціонерних угод, які, як свідчить світова практика, дозволяють ефективно вирішувати найбільш складні проблеми корпоративного управління. Це обумовлено тим, що акціонерні угоди є новелою законодавства України і вперше були закріплені у ст. 29 Закону України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 р.[1;ст.12]

Значення цієї правової проблеми полягає в тому, що при укладенні зазначених угод між акціонерами вони можуть регламентувати відносини корпоративного управління, які не врегульовані законом і статутом. Це, у свою чергу, дозволить акціонерам більш ефективно здійснювати управління та контроль за діяльністю акціонерного товариства. Акціонерні угоди виникли і сформувались у країнах системи загального права: Великобританії, США, Канаді, Австралії та інших країн — колишніх британських колоній (які, до речі, переважають серед країн офшорних юрисдикцій) і є цілою системою договорів, що відрізняються за предметом, складом сторін, порядком укладення та іншими ознаками. За своєю юридичною сутністю акціонерні угоди — це угоди, які укладаються між акціонерами або між акціонерами та товариством для врегулювання відносин корпоративного управління, які не регламентовані статутом товариства та законом.[2;ст.27]

Слід зазначити, що абз. 2 ч. 1 ст. 29 ЗУ «Про акціонерні товариства» передбачено укладення акціонерних угод лише між акціонерами товариства. Ця норма порівняно зі світовою практикою, в якій дозволяється укладення акціонерних угод не тільки між акціонерами, але й між акціонерами та товариством, обмежує коло суб'єктів, між якими можуть укладатися акціонерні угоди в Україні.[1;ст.12]

Для визначення предмету акціонерних угод необхідно також проаналізувати судову практику щодо їх застосування. Незважаючи на визнання принципу свободи договору, у вітчизняній судовій практиці панівним є негативне ставлення до самої ідеї врегулювання тих або інших аспектів корпоративних відносин у межах угод між акціонерами, про що свідчать, зокрема, п. 6.4 Рекомендації Президії Вишого господарського суду України «Про практику застосування законодавства у розгляді справ, що виникають з корпоративних відносин» та п. 9 Постанови Пленуму Верховного суду України «Про практику розгляду судами корпоративних спорів». У п. 6.4 Рекомендації Президії ВСУ зазначено, що «відносини між акціонерами, а також між акціонерами та акціонерними товариствами регулюються законами України, іншими нормативно-правовими актами України і статутом товариства. Питання корпоративного управління можуть бути врегульовані угодою, укладеною між акціонерами, тільки у випадках, прямо передбачених актами законодавства України. Угоди між акціонерами (учасниками господарських товариств) не можуть змінювати норми закону і статуту товариства, обмежувати права інших акціонерів (учасників) товариства. У разі укладення таких угод з питань, які віднесені до врегулювання законом або статутом товариства, ці угоди можуть бути визнані судом недійсними.[4;ст.134]

Отже, проаналізувавши норми чинного законодавства та судової практики з питань укладення акціонерних угод, приходимо до висновку, що на даному етапі розвитку української правової системи законодавством чітко не встановлений перелік питань, які можуть бути врегульовані акціонерною угодою, при цьому існують позиції вищих судових інстанцій України, які фактично унеможливають регулювання акціонерними угодами будь-яких